

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент І.В.Геруш
“ 27 ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ З ЕЛЕМЕНТАМИ БІОМЕХАНІКИ
ЖУВАЛЬНОГО АПАРАТУ ЛЮДИНИ

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 221 Стоматологія
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь молодший бакалавр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 1
Форма навчання Денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра Анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри
„16” червня 2020 року (протокол № 19).

Завідувач кафедри _____ (О.М. Слободян)
(підпис)

Схвалено предметною (цикловою) комісією природничо-наукових дисциплін
„26” серпня 2020 року (протокол №1).

Голова предметної (циклової)
комісії _____ (К.П. Купчанко)
(підпис)

Чернівці – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Слободян Олександр Миколайович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, slobodjanaleksandr@bsmu.edu.ua ; Проняєв Дмитро Володимирович – доцент, кандидат медичних наук, доцент, proniaiev@bsmu.edu.ua ; Товкач Юрій Васильович – доцент, кандидат медичних наук, доцент, baza@bsmu.edu.ua ; Кашперук-Карпюк Інна Сергіївна – доцент, кандидат медичних наук, kashperuk.inna@bsmu.edu.ua ; Лаврів Леся Петрівна – старший викладач, кандидат медичних наук,
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/anatomiyi-topografichnoyi-anatomiyi-ta-operativnoyi-hirurgiyi/
Веб-сайт кафедри	http://ohta.bsmu.edu.ua/hirurgiyi/
E-mail	top_anatomy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Ризька, 1
Контактний телефон	+38 (050) 507-53-20

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна / вибіркова
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Практичні заняття	40
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль / залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Дисципліна «анатомія людини» є обов'язковою і невід'ємною ланкою в системі медико-біологічних наук. Анатомію традиційно відносять до морфологічних наук. Її по праву називають основою медицини, оскільки вона вивчає варіанти будови здорового організму

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);

- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinuyvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія людини;	патоморфологія
медична біологія;	патофізіологія
гістологія,	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є викладання навчальної дисципліни – надання майбутнім лікарям конкретних знань з будови тіла людини, які становлять основу для правильної постановки діагнозу і вибору оптимального методу лікування, створення у студентів навиків топографо-анатомічного обґрунтування оперативних доступів та прийомів, а також засвоєння ними техніки цих втручань, вивчення порівняльно-вікових особливостей організму.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: забезпечити засвоєння студентом комплексу знань та отримати практичні навички з метою формування професійного вміння для діагностики і надання медичної допомоги при певних патологічних станах.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

7.3. Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.

ФК 3. Здатність дотримуватись принципів медичної деонтології.

ФК 5. Здатність усвідомлювати важливість самоосвіти та самовиховання в житті та діяльності зубного техника.

ФК 6. Здатність усвідомлювати етичні елементи філософії медичної справи.

ФК 17. Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики синдрому вигорання медичних працівників.

ФК 18. Здатність усвідомлювати безперервність процесів навчання та професійного удосконалення.

ФК 19. Здатність оцінювати принципи здорового способу життя і дотримуватись основ санології в практичній діяльності.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати: голотопію, скелетотопію, синтопію, кровопостачання, іннервацію та лімфовідтік органів, індивідуальні і вікові анатомічні мінливості органів і систем, значення цих даних для практичної хірургії; деякі мікроскопічні подробиці будови органів, зокрема, гістотопографію судинних та нервових утворень; принципи оперативних втручань в різних ділянках тіла людини; питання реакції організму на оперативне втручання для обґрунтування техніки сучасних операцій.

8.2. Уміти: виконувати пошарове препарування ділянок, проводити основні оперативні доступи і оперативні прийоми, оголення судинно-нервових пучків.

8.3. Демонструвати:

ПРЗ 1. Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання. Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання. Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей. Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.

ПРЗ 2. Застосовувати теоретичні знання та практичні уміння для виконання лабораторних етапів виготовлення зубних (знімних, незнімних, бюгельних, щелепно-лицевих) протезів і ортодонтичних апаратів.

ПРЗ 11. Спираючись на певний рівень інтелектуальних знань та комплекс моральних особистих якостей, толерантно ставитися до протилежних думок, уміти брати участь у дискусіях при виборі оптимальних рішень з проблемних питань професійної діяльності, вміти самокритично оцінювати свою поведінку та результати діяльності.

ПРЗ 14. Застосовувати знання та вміння для розв'язання завдань, пошуку проблем та шляхів їх вирішення, в професійній діяльності.

ПРФ 1. Уміння проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії згідно з нормативно-правовими, законодавчими актами України, наказами МОЗ України та матеріалами ВООЗ.

ПРФ 8. Знати основи організації роботи зубного техника. Уміти використовувати інформацію щодо експлуатації зуботехнічного обладнання, апаратів та інструментів, вчасно виявляти несправність та ліквідувати її.

ПРФ 12. Дотримання санітарно-протиепідемічного та дезінфекційного-стерилізаційного режимів в зуботехнічній лабораторії.

ПРФ 14. Визначати та оцінювати фактори, які впливають на професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ПРФ 15. Здатність забезпечувати належне зберігання та використання зуботехнічних матеріалів, інструментарію та обладнання медичного призначення

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни: На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС) –1 модуль «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї», який складається з трьох змістових модулів.

Дисципліна «анатомія людини» є обов'язковою і невід'ємною ланкою в системі медико-біологічних наук. Анатомію традиційно відносять до морфологічних наук. Її по праву називають основою медицини, оскільки вона вивчає варіанти будови здорового організму. Знання про будову і діяльність органів та їх систем є необхідними для подальшого засвоєння та вивчення фундаментальних медико-біологічних дисциплін, таких як: нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, патологічна анатомія, фармакологія, а також дана дисципліна забезпечує необхідний базис для успішного засвоєння клінічних предметів і цим самим відіграє роль інтегративної науки, яка здійснює зв'язок між медико-біологічними та клінічними дисциплінами.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	90	20	40	30	6.15
Підсумковий модуль					
Тема 1.	Анатомічна термінологія. Загальна характеристика скелета. Осі та площини тіла				
Тема 2.	Кістки мозкового черепа. Лобна, тім'яна потиличної кістки				
Тема 3.	Клиноподібна, решітчаста кістки				
Тема 4.	Скронева кістки				
Тема 5.	Верхня та нижня щелепи. Дрібні кістки лицевого черепа				
Тема 6.	Види контрфорсів та їх функціональне значення				
Тема 7.	З'єднання кісток черепа. Будова скронево-нижньощелепного суглоба.				
Тема 8.	Будова м'яза як органа, розташування та функції жувальних та м'яких м'язів.				
Тема 9.	Зовнішня сонна артерія, гілки та ділянки кровопостачання				
Тема 10.	Вени голови та шиї				
Тема 11.	Іннервація зубо-щелепної системи. Топографія, будова та функції трійчастого нерва				
Тема 12.	Лицевий нерв топографія, будова та функції				
Тема 13.	Язикоглотковий та підязиковий нерв топографія, будова та функції				
Тема 14.	Лімфовідтік зубо-щелепної системи				
Тема 15.	Функц. анатом. рот. порожнини. Будова ротової порожнини. Язик. Слинні залози.				
Тема 16.	Анатомічна будова зуба. Терміни прорізування зубів. Аномалії розвитку зубів.				
Тема 17.	Анатомічна будова зубних рядів. Оклюзійні криві.				

Тема 18.	Артикуляція і оклюзія. Прикус. Види прикусу.				
Тема 19.	Фізіол. і біомеханіка зубо-щелепної системи. Біомех. та функ. жувального апарату.				
Разом за змістовим модулем					
Індивідуальна робота (за наявності)	6,15				
Підсумковий модульний контроль	50				
УСЬОГО ГОДИН	9				

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Вступ до анатомії.	2
2	Анатомія черепа	2
3	Вступ до міології.	2
4	Анатомія м'язів голови та шиї	2
5	Загальна анатомія дихальної, сечової та статевих систем	2
6	Загальна анатомія ЦНС	2
7	Загальна анатомія периферійної нервової системи. Автономна частина периферійної нервової системи.	2
8	Загальна анатомія серцево-судинної системи	2
9	Загальна анатомія травної системи.	2
10	Анатомія зубів, Оклюзії, прикуси, функція жувального апарату	2
	Разом	20

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Анатомічна термінологія. Загальна характеристика скелета. Осі та площини тіла	2
2	Кістки мозкового черепа. Лобна, тім'яна потиличної кістки	2
3	Клиноподібна, решітчаста кістки	2
4	Сконева кістки	2
5	Верхня та нижня щелепи. Дрібні кістки лицевого черепа	2
6	Види конترفорсів та їх функціональне значення	2
7	З'єднання кісток черепа. Будова скронево-нижньощелепного суглоба.	2
8	Будова м'яза як органа, розташування та функції жувальних та мімічні м'язи.	2
9	Зовнішня сонна артерія, гілки та ділянки кровопостачання	2
10	Вени голови та шиї	2
11	Іннервація зубо-щелепної системи. Топографія, будова та функції трійчастого нерва	2
12	Лицевий нерв топографія, будова та функції	2
13	Язикоглотковий та підязиковий нерв топографія, будова та функції	2
14	Лімфовідтік зубо-щелепної системи	2
15	Функц. анатом. рот. порожнини. Будова ротової порожнини. Язик. Слинні залози.	2
16	Анатомічна будова зуба. Терміни прорізування зубів. Аномалії розвитку зубів.	2
17	Анатомічна будова зубних рядів. Оклюзійні криві.	2
18	Артикуляція і оклюзія. Прикус. Види прикусу.	2
19	Фізіол. і біомеханіка зубо-щелепної системи. Біомех. та функ. жувального апарату.	2
20	Підсумковий модуль	2
	Разом	40

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	14,5
2	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: <i>Описати основні етапи розвитку анатомії</i>	3

	- Історія розвитку українських анатомічних шкіл у ХХ – ХХІ століттях. - Київська анатомічна школа.	
	<i>Оволодіти основами антропометричного опису черепа</i> - Описати статеві та індивідуальні особливості будови черепа: - Описати вікові особливості будови зубів.	6
	<i>Основи загальної остеології, міології, неврології, ангиології</i>	4
	Підготовка до підсумкового модульного контролю	2,5
	Разом	30

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (якщо передбачено)

1. Виготовлення наочного приладдя:
 - мультимедійні презентації
 - відеофільми
 - муляжі
 - плівки
 - інструменти
 - тренажери
 - таблиці
2. Підготовка і захист рефератів:
 - Варіанти і аномалії кісток черепа
 - Анатомо-фізіологічна характеристика повітряноносних кісток черепа
 - Аналіз рухів у скронево-нижньощелепному суглобі
 - Біомеханіка жувального апарату
 - Особливості будови м'язів людини
 - Трикутники шиї як орієнтири в хірургічній практиці
 - Клітковинні простори шиї, їх роль у розповсюдженні гнійно-запальних процесів
 - Розвиток зубів в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку зубів
 - Будова та хімічний склад твердих тканин зуба (дентину, емалі, цементу)
 - Особливості будови та клінічне значення періодонту
 - Контрфорси верхньої та нижньої щелеп
 - Фізіологічні та патологічні прикуси
 - Особливості будови ротової порожнини
 - Особливості кровообігу плода. Вади розвитку серця.
 - Лімфатичні судини і ділянкові лімфатичні вузли голови та шиї.
 - Варіанти іннервації верхньої щелепи
 - Варіанти іннервації нижньої щелепи
 - Анатомія вегетативних вузлів голови
3. Науково-дослідна робота з оприлюдненням результатів дослідження.
4. Виготовлення анатомічних та музейних препаратів.
5. Альтернативна творчість студента за власним вибором.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Анатомічна термінологія. Загальна характеристика скелета. Осі та площини тіла.
Будова лобової кістки.
Будова тім'яної кістки.

Будова потиличної кістки.
Будова клиноподібної кістки.
Будова решітчастої кістки.
Будова скроневої кістки.
Скронева та підскронева ямки.
Крило-піднебінна ямка.
Будова дрібних кісток лицевого черепа.
Будова верхньої щелепи.
Будова нижньої щелепи.
Контрфорси верхньої та нижньої щелеп.
Будова кісток очної ямки.
Будова кісткових структур носа.
Будова приноскових пазух.
Анатомія зовнішньої поверхні основи черепа.
Анатомія внутрішньої поверхні основи черепа.
Класифікація з'єднань між кістками.
Види синартрозів: волокнисті з'єднання (синдесмози) - мембрани, зв'язки, шви, тім'ячка; хрящові з'єднання (синхондрози) - постійні, тимчасові, гіалінові, волокнисті, симфіз.
З'єднання кісток черепа.
Загальна характеристика суглобів, їх класифікація.
Будова скронево-нижньощелепного суглоба.
Будова атланта-потиличного суглоба.
Будова м'яза як органа, класифікація м'язів. Особливості будови скелетного м'яза.
Допоміжний апарат м'язів.
М'язи та фасції мозкового відділу голови.
Мімічні м'язи.
Жувальні м'язи.
Поверхневі м'язи шиї.
Глибокі м'язи шиї.
Фасції та клітковинні простори шиї.
Трикутники шиї.
Фасції та клітковинні простори бокової ділянки лица.
Загальна анатомія травної системи.
Будова язика, його м'язи.
Будова слинних залоз.
Зів, його межі. М'яке піднебіння.
Поняття про зубний орган, зубощелепний сегмент.
Розвиток зубів. Аномалії зубів.
Загальна будова зубів. Періодонт, пародонт.
Анатомія постійних зубів. Терміни прорізування постійних зубів.
Молочні зуби: особливості будови, терміни прорізування.
Зубна формула молочних і постійних зубів (цифрова і літерно-цифрова).
Прикуси фізіологічні та патологічні. Оклюзія.
Анатомія глотки.
Анатомія стравоходу.
Загальний огляд головного мозку, його розвиток.
Біла речовина кінцевого мозку.

Оболонки головного мозку.
Кровообіг головного мозку.
Провідні шляхи центральної нервової системи.
Анатомія органів чуття (орган нюху, орган смаку).
Загальна характеристика черепних нервів. Класифікація черепних нервів.
Анатомія VII пари черепних нервів.
Анатомія V пари черепних нервів (очна гілка).
Анатомія V пари черепних нервів (верхньощелепна гілка).
Анатомія V пари черепних нервів (нижньощелепна гілка).
Анатомія VIII, IX пари черепних нервів.
Анатомія X, XI, XII пари черепних нервів.
Анатомія спинномозкових нервів.
Топографія серця.
Кровообіг та іннервація серця. Перикард.
Анатомія аорти. Гілки дуги аорти.
Анатомія зовнішньої та внутрішньої сонних артерій.
Анатомія гілок зовнішньої сонної артерії.
Анатомія вен голови та шиї.
Анатомія системи нижньої порожнистої вени. Система ворітної печінкової вени.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Студент повинен знати:

- Варіанти і аномалії кісток черепа
- Анатомо-фізіологічна характеристика повітроносних кісток черепа
- Аналіз рухів у скронево-нижньощелепному суглобі
- Біомеханіка жувального апарату
- Особливості будови м'язів людини
- Трикутники шиї як орієнтири в хірургічній практиці
- Клітковинні простори шиї, їх роль у розповсюдженні гнійно-запальних процесів
- Розвиток зубів в онтогенезі. Варіанти і аномалії розвитку зубів
- Будова та хімічний склад твердих тканин зуба (дентину, емалі, цементу)
- Особливості будови та клінічне значення періодонту
- Контрфорси верхньої та нижньої щелеп
- Фізіологічні та патологічні прикуси
- Особливості будови ротової порожнини

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних

занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, написання контрольних робіт, вирішення ситуаційних завдань. Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем.

Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання практичних навичок.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80. Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Підсумковий модульний контроль з клінічної анатомії та оперативної хірургії проводиться в усній формі шляхом опитування, яке включає 3 теоретичні питання, демонстрації практичних навичок і вирішення тестових завдань. Оцінювання відповіді студента проводиться у відповідності до розроблених та затверджених критеріїв оцінок з клінічної анатомії та оперативної хірургії.

Максимальна кількість балів модульного підсумкового контролю дорівнює 80.

Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання самостійної роботи студента.

Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання тем, які виносяться на самостійне опрацювання і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються під час підсумкового модульного контролю.

1.0. Оцінювання індивідуальної роботи студента

Кількість балів за індивідуальну роботу студента визначається у межах кожного модуля і не перевищують 7,5-12 балів. Бали за індивідуальну роботу в кожному модулі додаються до суми балів за поточну навчальну діяльність студента.

Бали за індивідуальну роботу можуть отримати студенти, які написали і доповіли реферати з рекомендованих тем з використанням додаткової у навчальній, а також наукової літератури або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед студентів свого ВНЗ і вищих навчальних закладів України.

2.0 Підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення усіх тем модуля на останньому практичному занятті (підсумковий контроль засвоєння відповідного модуля).

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені начальною програмою, відпрацювали усі навчальні заняття (лекції та практичні заняття) та при вивченні модулю набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Методика та засоби стандартизованого оцінювання при складанні модульного контролю.

Регламент проведення підсумкового модульного контролю

Підсумковий модульний контроль складається із таких етапів.

I - етап - письмова відповідь на тестові завдання формату А (бланковий або комп'ютерний тестовий контроль).

Студент відповідає на пакет тестів формату А. Кожний пакет містить 20-30 тестів формату А з тем кожного змістового модуля, які входять до складу підсумкового модуля.

II - етап - письмова відповідь на питання з матеріалу підсумкового модуля.

Студент отримує блок питань (3-5 питань), на які повинен відповісти письмово. Питання віздеркають матеріал кожного змістового модуля і відповідають темам лекцій, практичних занять і СРС, які входять до складу підсумкового модуля.

III - етап - усна відповідь на питання з матеріалу підсумкового модуля.

Студент усно відповідає матеріал за переліком стандартизованих контрольних питань за темами змістових модулів з демонстрацією препаратів. Відповідає на додаткові питання з тем змістових модулів.

IV - етап - перевірка знання практичних навичок.

Студент на препараті демонструє анатомічні утворення (до 10), які пропонує йому показати викладач, який приймає підсумковий модуль.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80.

Модуль зараховано – студент набрав **50 і більше балів.**

Модуль не зараховано – студент набрав **менше 50 балів.**

Кількість балів, що присвоюється студентами при засвоєнні кожного модулю вираховується як сума балів за поточну навчальну діяльність балів за підсумковий модульний контроль, а також додаються бали за індивідуальну роботу, якщо студент написав і доповів реферати з рекомендованих тем з використанням додаткової навчальної, а також наукової літератури або зайняв призове місце за участь в олімпіада з дисципліни серед студентів свого ВНЗ і вищих навчальних закладів України.

Присвоєння оцінок «А» «В» «С» «D» «Е» здійснюється для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю, і успішно завершили вивчення дисципліни.

Оцінки з дисципліни «FX» «F» (2) виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль.

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-бальною шкалою
A	5
B,C	4
D, E	3
F, FX	2

Порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового модульного контролю, оцінювання з дисципліни в цілому).

Розподіл балів, які присвоюються студентам (з примітками: - про максимальну і мінімальну кількість балів за вивчення модуля, - про конвертацію балів у традиційні оцінки "5", "4", "3", "2" при засвоєнні теми модуля; - про мінімальну кількість балів для допуску до підсумкового модульного контролю (ПМК); - про мінімальну кількість балів за складання модульного контролю).

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального о завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	1 (№№ 1-5)	20	6.15	5.2	3.69	0	6.16	70

N.B. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Базова1.** Свиридов О.І. Анатомія людини: Підручник / За ред.. І.І.Бобрика. – К.: Вища шк., 2000. – 399 с.
2. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. У трьох томах. – Вінниця: Нова Книга, 2006.
3. Анатомія та фізіологія з патологією / За ред акад. Я.І. Федонюка, Л.С. Білика, Н.Х. Микули. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 680 с.
4. Воробьєв В.П. Атлас анатомии человека. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2001. – 1472 с.
5. Анатомія людини з клінічним аспектом (стислий підручник) / За ред. Я.І. Федонюка, В.С. Пикалюка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 920 с.
6. Калашнікова С.М. Атлас анатомії людини. – В 2-х томах. – Харків, 2007. – 226 с.
7. Козлов В.О., Стебельський С.Є., Маковецький В.Д., Федонюк Я.І. Анатомія судинної системи. Атлас схем. – Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – 160 с.
8. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології / За ред. Тоні Сміт: Пер. з англ. – Львів, 2000. – 240 с.
9. Лютик М.Д., Луканьова С.М. Анатомія та фізіологія людини: Підручник. – Чернівці: ВІЦ „Місто”, 2008. – 392 с.
10. Матешук-Вацеба Л.Р. Нормальна анатомія: Навчально-методичний посібник. – Львів: Поклик сумління, 1997. – 269 с.
11. Мартіні, Фредерік. Анатомічний атлас людини: Пер. з 8-го англ. вид. / Відповідальний за дизайн та ілюстрації Вільям Обер; наук. ред. пер. В.Г. Черкасов. – ВСВ «Медицина», 2011. – 128 с.

Допоміжна 2

12. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Під ред. проф. Ю.Б. Чайковського / Наук. пер. з англ. к.м.н. Цегельського А.А. – Львів: Наутілус, 2004. – 592 с.
13. Привес М.Г., Лысенков Н.К., Бушкович В.И. Анатомия человека. – 11-е изд., испр. и доп. – СПб: Гиппократ, 2000. – 704 с.
14. Садлер Т.В. Медична ембріологія за Лангманом. – Львів: Наутілус, 2001. – 550 с.
15. Сапін М.Р. Атлас нормальної анатомії людини: Навч. посібник / М.Р. Сапін, Д.Б. Нікітюк, Е.В. Швецоів; Пер. з рос.; За ред. В.Г. Черкасова. – М: МЕДпресс-информ, 2008. – 636 с.
16. Синельников Р.Д., Синельников Я.Р., Синельников А.Я. Атлас анатомии человека: Учеб. пособие: В 4 т. – 7-е изд., перераб. – М.: РИА «Новая волна»: Издатель Умеренков, 2007. – С. 344 с.
17. Соботта Й. Атлас анатомії людини: у 2 томах. – Переробка та редакція В.Г. Черкасова, пер. з нім. О.І. Ковальчука. – К.: Український медичний вісник, 2009.
18. Фениш К. Карманний атлас анатомии человека на основе Международной номенклатуры / При участии В. Даубера; Пер. с англ. С.Л. Кабак, В.В. Руденюк; Под ред. С.Д. Денисова. – Мн.: Выш. шк., 1996. – 464 с.
19. Функциональная морфология органов иммунной системы: метод. рекомендации к самостоятельной работе студентов / под ред. проф. В.Н. Круцяка. – Черновцы, 1990. – 84 с.
20. Feneis Heinz, Dauber Wolfgang. Pocket Atlas of Human Anatomy. – Stuttgart-New York: Thieme, 2000. – 500 Pg.

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Слободян Олександр Миколайович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор
2. Товкач Юрій Васильович – доцент, кандидат медичних наук

